

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
11.12.2019

с. Верхний Услон

КАРАР
1268

**Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районында
2020-2024 елларга «Рус теле» муниципаль программасын раслау турында**

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасы дәүләт программаларын эшләү, тормышка ашыру һәм нәтижәләлеген бәяләү тәртибен һәм Татарстан Республикасы дәүләт программалары исемлеген раслау турында» 2012 ел, 31 декабрь, 1199 нчы карарын, «2013-2020 елларга Рус теле» Россия Федерациясе дәүләт программасын тормышка ашыру максатларында, Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты **КАРАР БИРӘ:**

1. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасы «Югары Ослан муниципаль районында 2020-2024 елларга «Рус теле» муниципаль программасын (1 нче кушымта) расларга.

2. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну «Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы мэгариф бүлеген» МКУ начальнигына йөкләргә.

Башкарма комитеты житәкчесе

В. С. Тимиряев

Югары Ослан муниципаль район
Башкарма комитетының
2019 елның 11 декабреннән 1268нче
номерлы карарына

1нче кушымта

**«2020-2024 ЕЛЛАРГА РУС ТЕЛЕ» МУНИЦИПАЛЬ МАКСАТЧАН
ПРОГРАММА**

ПАСПОРТ

Программаның координаторы	Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаны төп эшләүчеләр	«Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы мәгариф бүлеге» муниципаль казна учреждениесе; Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы гомуми белем бирү учреждениеләренең рус теле һәм әдәбияты укытучыларының район методик берләшмәсе
Программаның максатчан күрсәткечләре (индикаторлары) булып тора	<ul style="list-style-type: none"> - чыгарылыш сыйныфларда йомгаклау иншасы нәтижәләре; - ижтимагый һөнәри оешмалар белән берлектә рус теле буенча белем бирүнең сыйфатын күтәрү чаралары; - дәүләт теле буларак рус теленең тулы канлы эшчәнлегенә һәм үсешенә нормаларын һәм шартларын камилләштерү мәсьәләләре буенча квалификация күтәрүне һәм яңадан әзерләүне узган педагогик хезмәткәрләр саны; - рус телен, Россия мәгарифен һәм мәдәниятен популярлаштыруга юнәлдерелгән белем бирү, мәгариф һәм фәнни-методик характердагы чаралар саны (шул исәптән рус теле буенча олимпиадалар һәм конкурслар); - укучыларның олимпиадаларда һәм конкурсларда катнашу нәтижәләре.
Программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	Программа 2019 – 2023 елларда гамәлгә ашырыла.

Программаны тормышка ашыруның көтелгән ахыргы нәтижәләре һәм аның социаль-иқтисадый нәтижәләргә күрсәткечләре:

- дәүләт теле буларак һәм Россия халыкларының милләтара аралашу теле буларак, рус теле тулысынча эшли;

- рус телен өйрәнү һәм укыту формалары, методлары хәзерге заман мәгарифнең стратегик приоритетларына, кулланучыларның вакыт һәм ихтыяжларына туры килә;
- рус телен туган тел буларак өйрәнүнең нәтижәле системасы, чит тел буларак, яшәү урынына бәйсез рәвештә гражданнар өчен чит тел буларак;
- Россия гражданның тел культурасы һәм рус теле өлкәсендә кадрлар потенциалы дәрәжәләре күтәрелде; «Туган (рус) тел» фәне кысаларында рус теле, Россия мәдәнияте киңәйтелде;
- Россия мәдәнияте һәм рус теле белән бәйле мәдәни-агарту чараларында катнашучылар һәм укытучылар санын артты.

Проблеманың характеристикасы

Рус теле позицияләрен ныгыту Россия Федерациясе Президентының «Милләтара татулыкны тәэмин итү турында» 2012 елның 7 маендагы 602 номерлы, «2025 елга кадәр чорга дәүләт милли сәясәте стратегиясе турында» 2012 елның 19 декабрдәге 1666 номерлы, Россия Федерациясе Президентының Россия Федерациясе Федераль Собраниясенә 2012 - 2014 еллар юлнамасы, «2013 - 2020 елларга «Россия Федерациясе Хөкүмәте» дәүләт программасын Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 2014 елның 15 апрелдәге 295 номерлы карары белән расланган 2013 - 2020 елларга «Мәгарифне үстерү» дәүләт программасын раслау турында» 295 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәте эшчәнлегенә төп юнәлешләре нигезләмәләрендә билгеләнгән Россия Федерациясенә стратегик милли приоритеты булып тора.

Рус теле күпмилләтле Россия халкын берләштерүче факторларның берсе булып тора, ул рус теленә ярдәм итүгә юнәлдерелгән чараларны киңәйтергә кирәклеген аңлата.

Рус теле позициясен ныгыту буенча бурычларның эһәмиятлелеге һәм стратегик характеры 2019 - 2023 елларга "Рус теле" федераль максатчан программасының актуальлеген һәм кирәклеген аңлата.

Рус теленә хәзерге торышы проблемалары, шул исәптән рус телен дәүләт теле буларак белү дәрәжәсен киметү, кайбер төбәкләрдә милләтара аралашу чарасы буларак аның эшчәнлек өлкәсен тарайту, рус теле буенча бердәм дәүләт имтиханнарының югары нәтижәләре таләп итә.

Программа булган проблемаларны комплекслы хәл итүгә һәм рус телен үстерү, рус теленә һәм мәгарифнең абруен һәм популярлыгын арттыру өчен кирәкле шартлар булдыруга юнәлтелгән.

Программа чараларын тормышка ашыруны тәэмин итәләр.

"Татарстанда Рус теле" төбәк максатчан программасы нигезендә, "Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының мәгариф бүлеге" МКУ социумының төбәк, социаль-икътисади һәм этнографик үзенчәлекләрен исәпкә алып, аны тормышка ашыруның концептуаль позицияләрен билгеләде.

Бүгенге көн чынбарлыктарыннан чыгып, белем универсальлегенә, нинди милләттән булуына карамастан, рус телен ирәкле рәвештә белүгә карата таләпләр артканлыктан, мәгариф бүлеге проблемаларны түбәндәге система аша тулысынча хәл итүне күрә.

Югары Ослан муниципаль районында төрле халык вәкилләре яши. Халык санын алу нәтижәләре буенча, татарлар - 27,7, руслар – 67,1, чувашлар - 6,2% башка милләتلәрдән (әрмән, мордва, тажиклар, азәрбайжан, үзбәкләр һ.б.) тора. Районда рус телендә белем бирүче 16 гомуми белем бирү учреждениесе эшли. Куралово һәм “Югары Ослан гимназиясе” рус телен тирәнтен өйрәнәләр. Район мәктәпләрендә 31 укытучы эшли (93%)- югары категорияле - 8, 1 категория белән-21.

Районда заманча таләпләргә туры килә торган эстетик яктан бай ижат лабораториясе белән дә бизәлгән 16 рус теле һәм әдәбияты кабинеты эшли.

Рус теле һәм әдәбияты укытучыларының мәктәп һәм район методик берләшмәләре эше укытучыларның һөнәри, педагогик осталыгын арттыруга, укыту һәм тәрбия процессына яңа технологияләр кертүгә юнәлдерелгән.

Ел саен язучыларның юбилейларына багышланган чаралар, туган телләргә айлыгы үткәрелә. Алдынгы педагогик тәҗрибәне тарату максатыннан ай саен рус теле һәм әдәбияты укытучыларының семинарлары үткәрелә, төрле дәрәжәдәге күчмә семинарларда катнашу оештырыла.

Мәктәп практикасында рус теле барлык аспектында, ә нәкъ менә үз аспектында чыгыш ясый: системалы, функциональ, эстетик, тарихи өлкәләрдә. Рус теле полиэтник мохиттә барлык гуманитар-белем бирү процессының һәм сөйләм-фикерләү эшчәнлеген формалаштыру, рус һәм татар мәдәниятләренең үзара бәйләнешен тәмин итү чарасы буларак чыгыш ясый. Рус телен чагыштырма планда өйрәнү рус телен дә, туган телне дә, бигрәк тә «Туган тел» фәнен кертә, нәтижәләрәк белүгә ярдәм итә. Рус теле Татарстан Республикасының күп телле халыкларын берләштерергә, милли телләренең һәм мәдәниятләренең үзара бәйләнеше, аларның якынаюына һәм Татарстан Республикасында ышаныч һәм татулык атмосферасы булдыруга ярдәм итә. Рус телен белү рус халкының мәдәниятенә, ә аның аша – дөнья халыклары мәдәниятенә тартылуны аңлата.

Татарстанда “Рус теле” программасының максатлары:

- Татарстан Республикасы дәүләт теле буларак рус теленә актив үсешен һәм эшләвен тәмин итү;
- милләтара аралашу теле буларак, рус теле позициясен ныгыту;
- рус әдәбиятының һәм мәдәниятләренең үзара бәйләнешенә нигезе буларак рус теле позициясен ныгыту;
- туган тел һәм ана тел буларак рус телен укыту эчтәлеген һәм методларын яңарту;
- XX1 гасырда славян, төрки һәм Россиянең башка халыклары традицияләрендә тел шәхесен формалаштыру.

Югары Ослан районында “Рус Теле” программасын тормышка ашыру түбәндәге юнәлешләр буенча бара:

- РФ һәм ТР дәүләт теле буларак рус теле;
- Рус теле-Татарстан Республикасы халыклары мәдәнияте һәм мәдәниятләре үзара бәйләнешенә нигезе;
- рус теле милләтара аралашу теле буларак;
- мәгариф системасында укытучыларның квалификациясен күтәрү буенча рус теле, телне пропагандалау, укытучылар һәм укучылар арасында конкурслар һәм конференцияләр үткәрү;
- укыту программасын үтәү нәтижәләгән тәмин итү;

- укыту-тәрбия процессын камилләштерү, рус теле буенча белем сыйфатын, белем дәрәжәсен һәм сөйләм культурасын арттыру;
- кирәкле укыту, методик һәм белем эдәбияты белән тәэмин итү;
- уку процессына яңа педагогик технологияләр керту.

"Югары Ослан муниципаль районында рус теле»

Максат исеме	Бурычның исеме	Ахыргы нәтижеләрне бәяләүнең иң мөһим индикаторлары
<p>Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы дәүләт теле буларак рус теленә ярдәм итү, саклау һәм тарату</p>	<p>Полиэтник мохит шартларында рус теленең Россия Федерациясе дәүләт теле һәм Татарстан Республикасының ике дәүләт теленең берсе буларак эшләвен һәм актив үсешен тәмин итү.</p> <p>Рус халкының милли теле буларак рус телен үстерүне тәмин итү. Татарстан Республикасы халыкларының милләтара аралашу теле буларак рус телен үстерү һәм ярдәм итү.</p> <p>Рус әдәбияты һәм Татарстан Республикасы халыклары мәданиятләренең үзара хезмәттәшлеге нигезе буларак рус теле позициясен ныгыту.</p> <p>Хәзерге заман мәгълүмати жәмгыятьнең нигезе буларак рус телен үстерү</p> <p>Шәхеснең интеллектуаль, әхлакый, эстетик потенциалын тормышка ашыру;</p> <p>Туган тел, ана теле һәм чит тел буларак рус телен укыту эчтәлеген һәм методларын яңарту.</p> <p>Жәмгыятьнең тел грамоталылыгы һәм сөйләм культурасы дәрәжәсен күтәрү.</p>	<p>Тел өлкәсендә шәхеснең конституциячел хокукларын гамәлгә ашыру өчен шартларны яхшырту.</p> <p>Районда рус милли мәгариф системасын үстерү.</p> <p>Белем бирү учреждениеләрендә укыту-тәрбия процессын камилләштерү.</p> <p>Укучыларның рус теле һәм әдәбиятыннан белем сыйфатын, тел грамоталылыгын һәм жәмгыятьнең сөйләм культурасы дәрәжәсен күтәрү.</p> <p>Практикада яңа буын укыту-методик комплексларын, укыту программаларын, эсбапларны, дәреслекләрне, сүзлекләрне, тестларны куллану.</p>

**"Югары Ослан муниципаль районында рус теле» программасын тормышка ашыру буенча төп чаралар системасы
(2020-2024 ел)**

Чараның исеме	Тормышка ашыру	Башкаручылар	Нәтижә				
			2020	2021	2022	2023	2024
ТР дәүләт теле буларак рус телен тормышка ашыру							
Укыту программасын үтәү нәтижәләгән тәэмин итү	ел саен	ОУ,					
Рус теле буенча белем сыйфатын, грамоталылык һәм сөйләм культурасы дәрәжәсен күтәрү	ел саен						
Рус теле буенча БДИ һәм ДЙАтапшыру сыйфатын күтәрү	ел саен	ОУ, укытучылар, РМО					
Рус теле һәм әдәбияты буенча региональ һәм республика олимпиадаларында укучыларның катнашу сыйфатын күтәрү	ел саен	ОУ, укытучылар, РМО					
Рус теле һәм әдәбияты укытучыларының квалификациясен күтәрү	ел саен	ИҮ, РМО					
Мәктәпкәчә балалар учреждениеләре һәм башлангыч мәктәп арасында күчүчәнлек буенча уртак эш	ел саен	ОУ, укытучылар,					
Рус әдәбияты һәм мәдәниятләрнең үзара бәйләнешенең нигезе буларак рус теле							
Мәктәп китапханәләрен кирәкле әдәбият белән тәэмин итү	ел саен	ИҮ					
Әдәбият укытучыларының һәм мәктәп китапханәчеләренең уртак чаралары	ел саен	ИҮ, РМО					
Әдәбият укытучыларының, мәктәп китапханәчеләренең һәм укучыларның төрле дәрәжәдәге әдәби конкурсларда катнашулары	ел саен	ОУ, укытучылар, РМО					

Мәктәп китапханәләре, район һәм авыл китапханәләренә уртак эшчәнлегә	ел саен	ОУ, укытучылар,					
Укучыларның Татарстан язучылары һәм жирле шагыйрьләр белән очрашуларын оештыру	Үзәкләште релгән китапханәл әр	Төбәкара					
Укучылар арасында шигырь уку конкурслары үткәрү һәм республика конкурсларында катнашу	ел саен	ОУ, укытучылар, РМО					
Мәктәп китапханәләрендә классик язучыларның юбилейларына багышланган китап күргәзмәләре оештыру	ел саен	Иү					
Ата-аналарны жәлеп итеп укуга ярдәм итү һәм үстерү, НПК үткәрү	ел саен	ИҮ, РМО					
Рус теле милләтара аралашу теле буларак							
Телне популярлаштыру буенча мәктәп һәм район чаралары үткәрү	ел саен	"Мәгариф бүлегә" МКУ, Мәгариф					
Туган (рус) тел «фәнен өйрәнү»	2018 елдан	"Мәгариф бүлегә" МКУ, Мәгариф					
"Үзенә уку шатлыгы бүләк ит " муниципаль проектын тормышка ашыру	2018\19	"Мәгариф бүлегә" МКУ, Мәгариф					
Рус теле телен пропагандалау системасында							
Әдәби әсәрләр яки текстлар кулланып уен технологияләре оештыру	ел саен	Төбәкара					

Тел һәм әдәбият мәсьәләләре буенча “Волжская новь” район газетасы белән хезмәттәшлек	ел саен	РМО, МКУ “Мәгариф бүлеге”					
--	---------	------------------------------	--	--	--	--	--

Муниципаль программаны тормышка ашыру буенча чаралар

Чараның исеме	Вакыт	Башкаручылар	Нәтижә				
			2020	2021	2022	2023	2024
“Рус теле көне” - Россиянең Пушкин көне	1-нче июнь Ел саен	«ТР ЮМР мәгариф бүлеге» МКУ, ҮКС					
“Аксаков укулары” Республика фәнни-гамәли конференциясендә катнашу	Ел саен	«ТР ЮМР мәгариф бүлеге» МКУ					
Ел саен үткәрелә торган республика мәктәп укучыларының ФЖК катнашу: - Л. Н. Толстой исемендәге, - Раштуа - Укучыларның Кирилл-Мефодий укулары	Ел саен	«ТР ЮМР мәгариф бүлеге» МКУ, Мәгариф идарәсе					
Бөтенроссия Онегин укуларында катнашу	Ел саен	«ТР ЮМР мәгариф бүлеге» МКУ, Мәгариф идарәсе					
“Тере классика” Бөтенроссия яшь шигырь укучылар конкурсының муниципаль этабында катнашу	Ел саен апрель ае	«ТР ЮМР мәгариф бүлеге» МКУ, иу, ҮКС					

Укучылар өчен рус телләре белән белем бирү учреждениеләре укучылары арасында рус теле һәм әдәбияты буенча мәктәп, муниципаль олимпиадалар уздыру һәм республика этабында катнашу	Ел саен	«ТР ЮМР мәгариф бүлеге» МКУ, Мәгариф идарәсе					
«Неокнига» Республика фәнни-житештерү оешмасын Куралово урта гомуми белем бирү мәктәбе базасында уздыру	2019 елдан алып	«ТР ЮМР мәгариф бүлеге» МКУ, Мәгариф идарәсе					
Бөтенроссия иншалар конкурсында катнашу	Ел саен	”ТР Түбән Кама муниципаль районының мәгариф бүлеге” МКУ, Мәгариф идарәсе					
Г. Р. Державин шигырьләрен укучыларның ачык республика конкурсында катнашуны оештыру	Ел саен	«ТР ЮМР мәгариф бүлеге» МКУ, Мәгариф идарәсе					
Рус теле һәм әдәбиятыннан ДЙАга сыйфатлы әзерлек	Ел саен	«ТР ЮМР мәгариф бүлеге» МКУ, Мәгариф идарәсе					
Сүзлек көне	2018 елдан	ОУ, мәктәп китапханәләре					
Туган телләр атналыгы һәм декадасын үткәрү	Февраль, Апрель ел саен	ИҮ, РМО					

<p>Рус теле укытучыларының һөнәри осталыгы конкурсларында катнашу, тәҗрибә тарату:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Ел укытучысы» конкурсы - республика конкурслары - тәҗрибә буенча төрле дәрәжәдәге семинарларда катнашу һәм үткөрү 	Ел саен	«ТР ЮМР мәгариф бүлеге» МКУ, Мәгариф идарәсе					
<p>“Укытучының әхлакый батырлыгы өчен” республика конкурсында катнашу</p>	Ел саен	«ТР ЮМР мәгариф бүлеге» МКУ, Мәгариф идарәсе					
<p>“Үзеңә уку шатлыгы бүләк ит” проектын тормышка ашыру кысаларында</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. КТД «Китап көне» 2. Интернет-конкурста катнашу «Классикларның шигырьләрен укыйбыз» 3. “Классикларның китапларын укыйбыз” акциясендә катнашу 4. «Сугыш турында китаплар укыйбыз» акциясендә катнашу 5. Балалар бакчасына десант «Китап белән бергә үсәргә» 	2019 елдан	«ТР ЮМР мәгариф бүлеге» МКУ, Мәгариф идарәсе					